

VĂN BẢN

BẢO KÍNH CẢNH GIỚI (GƯƠNG BÁU RẰN MÌNH)

Bài 43 - Nguyễn Trãi-

GV: Đinh Mai Phương

A. HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

I. Khái quát chung

1. Thơ Nôm Đường luật

- Là loại thơ được sáng tác theo thể Đường luật, viết bằng chữ Nôm, hình thành vào thế kỉ XIII

- Đặc điểm:
 - + Sáng tạo dựa trên mô hình chữ Nôm.
 - + Cách tân về đề tài, thi liệu, cảm hứng, bút pháp, ngôn ngữ thơ.
 - + Có sự kết hợp hài hòa giữa yếu tố Nôm và yếu tố Đường luật
- Thành tựu:
 - + Dòng văn học viết tiếng Việt chính thức xuất hiện, tồn tại, phát triển song hành cùng dòng văn học chữ Hán.
 - + Góp phần quan trọng vào việc tạo nên diện mạo của nền thơ trung đại Việt Nam.

2. Chùm thơ Bảo kính cảnh giới

- Gồm 61 bài trong tập Quốc âm thi tập (254 bài)

- Nội dung:

- + Giáo huấn, những trăn trở, suy tư về thế sự

- + Những khoảng khắc thư nhàn, hòa mình với thiên nhiên, cuộc sống nơi thôn dã

- Chùm thơ thể hiện tư tưởng, nhân cách của bậc hiền lương và vẻ đẹp phong phú của tâm hồn nghệ sĩ. đại Việt Nam.

B. KHÁM PHÁ VĂN BẢN

1. Đọc và tìm hiểu văn bản

- Đọc
- Tìm hiểu chú thích và giải thích từ khó SGK

2. Thể loại, bố cục của bài thơ

- Thể loại bài thơ: Thất ngôn xen lục ngôn.

- Bố cục:

+ 6 câu đầu: Bức tranh cuộc sống.

+ 2 câu sau: Tâm tư, ước nguyện của nhà thơ.

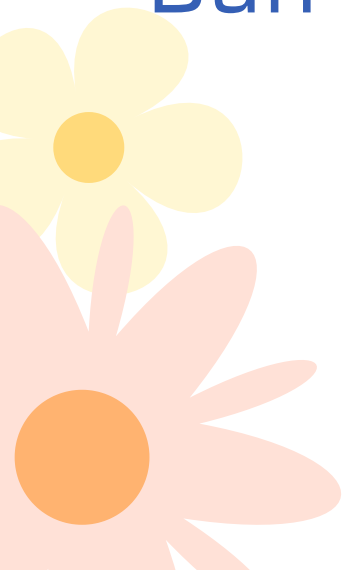

3. Đọc hiểu văn bản

a. Bức tranh cuộc sống (6 câu thơ đầu)

“Rồi hóng mát thuở ngày trường
Hòe lục đùn đùn tán rợp trương
Thạch lựu hiên còn phun thức đỏ.
Hồng liên trì đã tiễn mùi hương.
Lao xao chợ cá làng ngư phủ;
Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương
Lẽ có Ngu cầm đàn một tiếng,
Dân giàu đủ khắp đòi phương”

- Câu thơ mở đầu: Cuộc sống và tâm trạng của nhân vật trữ tình

“Rồi hóng mát thuở ngày trường
Hòe lục đùn đùn tán rợp trương”

- Thời gian: “rồi” – rồi rãi, thư nhàn
- Không gian: “ngày trường” – ngày dài
- Hành động: “hóng mát”
- Câu thơ lục ngôn, ngắt nhịp 1/2/3
=> Cuộc sống thanh nhàn, rồi rãi thong dong tự tại, tâm trạng thư thái của nhân vật trữ tình.

- b. 4 câu tiếp theo: Vẽ đẹp của thiên nhiên và cuộc sống ngày hè

Thạch lựu hiện còn phun thức đỏ.

Hồng liên trì đã tịn mùi hương.

Lao xao chợ cá làng ngư phủ;

Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương

* Vẽ đẹp thiên nhiên

-Hình ảnh::

- Hòe lục
- Thạch lựu
- Hồng liên trì

gắn gũi, bình dị

- Màu sắc:

- Hòe - **lục**
- Thạch lựu - **đỏ**
- liên trì - **hồng**

} sinh động, màu
sắc tươi tắn, rực
rỡ

• Hình ảnh cây hòe:

+ màu “lục”, tán cây “đùn đùn”

-> vẻ đẹp của vòm lá xanh tươi, bừng bừng sức sống;

+ “rợp trướng” như chiếc ô màu xanh, cành nhánh lớn lên từng giây phút, đổi thay “trông thấy”.

-> đầy sức sống

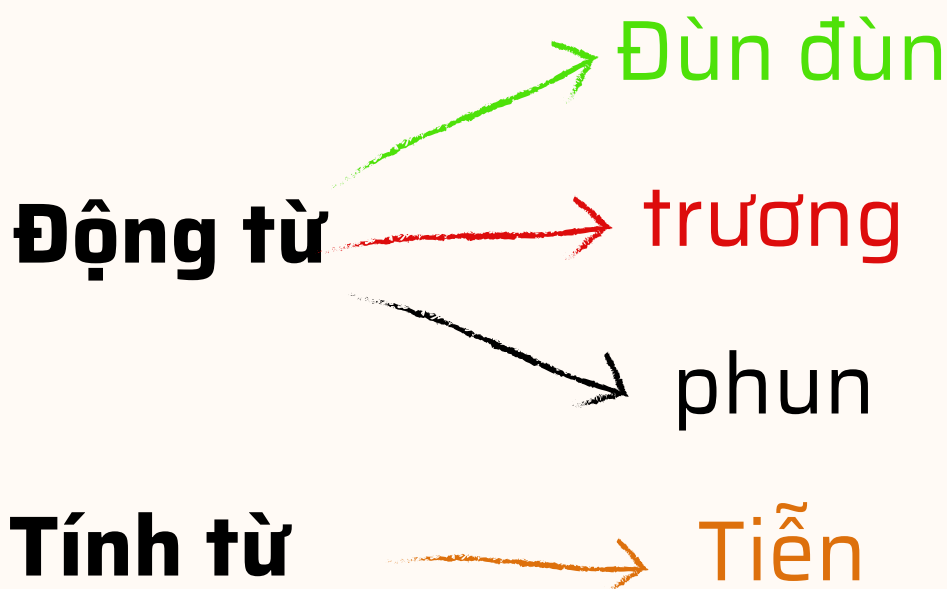
• Hình ảnh hoa lựu: tín hiệu đặc trưng của mùa hè, căng tràn nhựa sống

• Hình ảnh ao sen: dấu cuối mùa vẫn gợi liên tưởng về một không gian thanh khiết.

=> bức tranh thiên nhiên tươi sáng, tràn đầy sức sống

* Nét đặc sắc trong cách cảm nhận thiên nhiên và bút pháp tả cảnh của tác giả.

- Sử dụng những hình ảnh, màu sắc đặc trưng của màu hè

=> Sự sống căng tràn, mãnh liệt
Cảnh vật thiên nhiên vận động
mạnh mẽ theo chiều hướng “cháy
hết mình”

Sự quan sát tinh tế của Nguyễn Trãi
: khám phá sự vận động bên trong
của cảnh vật.

*Nét đặc sắc trong cách cảm nhận thiên nhiên và bút pháp tả cảnh của tác giả.

=> Cách nhìn, cách cảm nhận thiên nhiên độc đáo: Thiên nhiên đã trở thành khách thể thẩm mĩ, được quan sát, khám phá bằng nhiều giác quan, luôn nhấn mạnh sự vận động,...

=> Cách tái hiện hình tượng thiên nhiên: nghiêng về bút pháp tả thực; màu sắc và đường nét táo bạo, sống động (khác với bút pháp chấm phá, màu sắc thanh đạm, đường nét hài hoà,... thường gặp trong thơ cổ).

* Bức tranh cuộc sống:

- Âm thanh của phiên chợ cá nơi làng chài, tiếng ve vang lên rộn rã trong buổi hoàng hôn gợi nhịp sống thanh bình, yên ả.
 - Tiếng đàn ve “dắng dỏi” khiến lâu tịch dương vốn im vắng, tĩnh lặng bỗng trở nên rộn rã, tươi vui,...
 - > bức tranh của chiều quê thanh bình, no ả.
 - Nghệ thuật: đối, đảo ngữ, từ láy.
- => tác giả có sự giao cảm mạnh mẽ và tình tẻ với thiên nhiên cảnh vật và cuộc sống con người.

=> Đó là bức tranh sinh động có sự kết hợp hài hòa : đường nét, màu sắc, âm thanh, cảnh vật, con người.

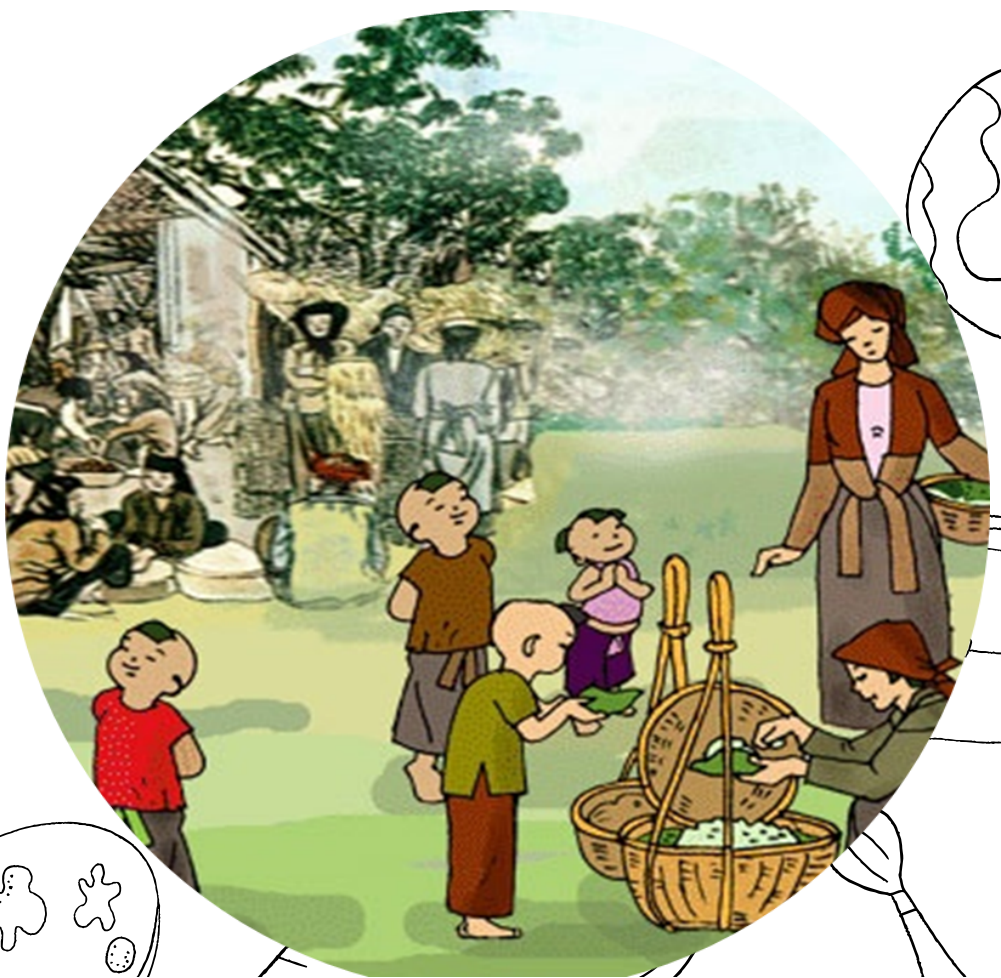
=> Bức tranh thiên nhiên, cuộc sống được miêu tả vào thời điểm cuối ngày nhưng sự sống ko ngừng lại. Thiên nhiên vẫn vận động với một nguồn sống dồi dào, mãnh liệt.

=> Tâm hồn yêu thiên nhiên, yêu đời, yêu cuộc sống tha thiết của nhà thơ.

c. Ước nguyện của nhân vật trữ tình

Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng
Dân giàu đủ khắp đòi phương.

- Bức tranh cuộc sống nhộn nhịp, cảnh sống sung túc, ấm no, đủ đầy của con người, tương đồng với lý tưởng, ước nguyện của Nguyễn Trãi

- Ước nguyện của nhà thơ:

“Lẽ có Ngu cầm đàn một tiếng,
Dân giàu đủ khắp đòi phương.”.

+ khát vọng về một cuộc sống no đủ, bình yên cho mọi người dân ở khắp mọi nơi

+ là giấc mơ về một xã hội lí tưởng

- Nghệ thuật thể hiện:

+ Sử dụng điển tích

+ Câu thơ lục ngôn với nhịp

3/3/ngắn gọn dứt khoát thể hiện sự dồn nén cảm xúc của bài thơ

=> điểm kết tụ của hồn thơ Ước Trai không phải ở thiên nhiên tạo vật mà ở chính cuộc sống con người, ở nhân dân

* Vẻ đẹp tâm hồn, tư tưởng của tác giả:

- Tâm hồn tinh tế, rộng mở, tràn đầy sức sống; nâng niu, trân trọng vẻ đẹp của thiên nhiên, cuộc sống.
- Tư tưởng yêu nước, thương dân thường trực trong con người Nguyễn Trãi; dạt dào và mãnh liệt ngay cả trong những thời khắc nhà thơ có thể sống an nhàn, thư thái, cho riêng bản thân mình.

C.TỔNG KẾT

CẢNH NGÀY HÈ

**Bức tranh ngày hè tràn
đầy sức sống, qua đó thể
hiện tình yêu thiên
nhiên, yêu cuộc sống và
tấm lòng vì dân vì nước
của Nguyễn Trãi.**

**Bài thơ sử dụng thể thơ
thất ngôn xen lục ngôn,
ngôn từ tả cảnh ngụ
tình, nghệ thuật đối,
điển tích, từ láy tinh tế
và tự nhiên**

